

عنوان مقاله:

نظریه «وحدت شخصی وجود» در اندیشه ابوالحسن طباطبایی (جلوه) و آقاعلی مدرس طهرانی

محل انتشار:

مجله فلسفه و کلام اسلامی، دوره 51، شماره 2 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

فاطمه زارع - دانشجوی دکتری حکمت متعالیه دانشگاه اصفهان

علی ارشد ریاحی - استاد گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه اصفهان

محمد مهدی مشکاتی - استادیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه اصفهان

خلاصه مقاله:

وحدت شخصی وجود یکی از مهم ترین باورهای عرفانی است که چالش های فراوانی را در عرصه تفکر فلسفی موجب شده و مورد نقض و ابرام هایی از سوی فلاسفه قرار گرفته است. آقاعلی مدرس طهرانی و ابوالحسن جلوه از جمله فلاسفه ای هستند که هردو، وحدت شخصی عرفا را نقد و دلایلی بر رد آن اقامه کرده اند. آقاعلی مدرس به دلیل نگاه تشکیکی به وجود و با همین مبنا، نظریه وحدت شخصی وجود را به چالش کشیده است؛ در حالی که اختلاف مبنایی بین حکیم و فیلسوف اغماض ناپذیر است. مرحوم جلوه نیز به همین دلیل و با خلط بعضی از اصطلاحات فلسفی و عرفانی، به نقد نظریه عرفاء پرداخته است. در حقیقت هیچ یک از دو فیلسوف نتوانسته اند خود را در جایگاه یک عارف قرار دهند و به تقریر این نظریه بپردازند. در این مقاله پس از تحلیل و مقایسه آرای این دو دانشمند، این نتیجه به دست آمده است که آقاعلی مدرس چون معنای خاصی از اصالت وجود را پذیرفته و آن معنا این است که تنها وجود است که تحقق بالذات دارد، اما ماهیت هم به تبع وجود در خارج تحقق بالتبع دارد، و جلوه از آنجایی که اصالت ماهوی بوده است، وحدت شخصی وجود را رد کرده اند. همچنین معلوم شده است که تفاوت روش شناسی این دو فیلسوف، در نوع استخراج مطالب و طرح منابع مختلف است؛ به این معنا که نوعی کثرت منابع و ارجاعات متعدد به عرفا و فلاسفه، در رسائل جلوه به چشم می خورد؛ در حالی که آقاعلی مدرس با نگرشی صدراتی به دسته بندی و جمع مطالب پرداخته و مباحث در آثار ایشان از نظم منطقی خاصی برخوردار است.

کلمات کلیدی:

آقاعلی مدرس طهرانی، ابوالحسن جلوه، تشکیک خاصی وجود، وحدت شخصی وجود

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1889085>

